అరచేతిలో వైకుంఠం

''సత్తక్కా....ఓ సత్తక్కా!''

గుడిసెముందు నిండుగా ప్రవహిస్తున్న కాలువను ఒకే అంగలో గెంతి బాణంలా దూసుకొచ్చాడు రాజారాం. ఇద్దరు కూతుళ్ళ పెళ్ళి ఒకే ముహూర్తానికి చెయ్యబోతున్న తండ్రిలా హడావుడి పడుతున్నాడు.

''సత్తక్కా! ఇయ్యాల మా పార్టీసభ జేత్తున్నరే. నువ్వూ, రంగడు తప్పక రావాలె. మరువొద్దూ....ఆఁ!'' ఆదరాబాదరాగా చెప్పి వెళ్ళబోతున్న రాజారాంకు అనుమానం సోకింది.

''మాట్లాడవేమే! వస్తావా, రావా?'' అడిగాడు వెనుదిరిగి.

పేరున్న పైరవీకారుగా ఆ బస్తీలో రాజారాం అందరికీ తెలుసు. వయస్సు ముప్ఫయైదు. ఎప్పుడు ఎన్నికలొచ్చినా మొగ్గమ్మీద ఆసువోసే కండెలా అటూ ఇటూ తిరుగుతుంటాడు. ఏదో ఒక పార్టీ కార్యకర్తగా వెలిగిపోతుంటాడు. అక్షరంముక్క లంటకపోయినా అపారమైన తెలివితేటలున్నాయనుకుంటాడు తనకుతాను.

''ఏమైందే సత్తక్కా?....రంగడేడీ?''

నిట్టూర్చింది సత్తక్క అనబడే సత్యలక్ష్మి. ఆవిడ చూపులు శూన్యంలోకి చొచ్చుకుపోతున్నై.

నాగరికతకు నిలయమైన మహానగరంలో అభివృద్ధి చెందుతున్న ఒకానొక మురికివాడ అది. ఆ మురికివాడలో మెయిన్‌రోడ్డు. దాని పక్కన నాగరికుల కంపును జాగ్రత్తగా మోసుకొస్తున్న పెద్ద కాల్వ. కాకతీయ కాల్వ కంటే ఏ మాత్రం తీసిపోనంటుంది. నగరంలోని మురికి నీరంతా

అక్కడే సంగమించి కాళ్ళకు గజ్జెలు కట్టుకుని పరుగులు దీస్తుంది. ఎన్నో పిల్ల కాల్వలకు తల్లి కాల్వ - ఆ పెద్ద కాల్వ. కాల్వల పక్కన గుడిసెలు. గుడిసెల మధ్యన రేకు డబ్బాల ఇండ్లు. ఏరిపారేసినట్టు అక్కడొకటి ఇక్కడొకటి పెంకుటిండ్లు గూడాను. సత్యలక్ష్మి గుడిసెకు రెండు పక్కలా కాల్వలున్నై. అవి జీవనదుల్లా ప్రవహిస్తుంటై. నడి ఎండా కాలంలో మిట్ట మధ్యాహ్నం సూర్యప్రతాపం తగ్గితే తగ్గవచ్చు కానీ, ఆ కాల్వల్లో నీటి మట్టం మాత్రం తగ్గదు. మూడుపూవు లారుకాయలుగా కాపురాలు చేసుకుంటున్న దోమలు దివారాత్రాలు రాగాలు వినిపిస్తుంటై. వీరవిహారం చేస్తుంటై. ఇళ్ళలోకి నిరాటంకంగా ప్రవేశించి మనుషుల రక్తం పీలుస్తూ దాగుడు మూతలాడుకుంటుంటై. దోమలకూ వాటి మిత్ర పక్షాలైన పందులకూ నిత్యకళ్యాణం పచ్చతోరణమక్కడ.

పిల్ల కాల్వల్లో జలకాలాడి ఒడ్డుమీద ఠీవిగా నడుస్తున్న పందులు మనిషి కంటబడగానే అసహ్యించుకుంటాయి. నిరసనగా భరత నాట్య భంగిమలు చూపిస్తై. అందుకే తెల్లగుడ్డల శాల్తీలేవీ సంచరించవక్కడ.

ఏది ఏమైనా ఎన్నికల పుణ్యమాని సంచలనం కనబడుతుంది. బస్తీ లోని పైరవీ రాయుళ్ళూ, సన్నకారు నాయకులూ విసుగూ విరామం లేకుండా మొగ్గ లేస్తుంటారు. పెద్ద నాయకుడొచ్చేముందు - వీధుల్ని శుభ్రంగా ఊడ్పించి, కాల్వల్లో ఫినాయిల్ డబ్బాలు కుమ్మరించి, ఒడ్డున రకరకాల పౌడర్లు చల్లిస్తారు మున్సిపాల్టీ పెద్దలు. ఎంతజేసినా పెద్ద నాయకుని చేతిగుడ్డ ముక్కుముందే ఉండి తీరుతుంది.

"ఊఁ....ఆఁ .... అబ్బా.... అమ్మా...." గుడిసె మూలనుండి మూల్గులు. సత్యలక్ష్మి చూపులటువైపు తిరిగినై.

"అదిగో ..... రంగడక్కడ పడున్న"దని కళ్ళతో చూపించింది

''వానికేమైందక్కా?'' రాజారాం గొంతు నార్మలైంది.

''పదిరోజ్నుంచీ జొరం. అప్పుడే చల్లొస్తుంది. ఎంటనే గరం రొట్టె పెంకోలై పోతడు....పెయ్యి మీద చెయ్యేస్తే స్సురుపంటది.... తెల్లందాకా నిద్రలేదు....ఒక్కటే మూల్గుడు....శానా పరేశానై పోతుంది..'' నిట్టెండకాలం మున్సిపల్ కుళాయిలోంచి రాల్తున్న నీటిబొట్లలా సత్య లక్ష్మి గొంతులోంచి మాటలు ఆగిఆగి వస్తున్నై. రెండుకళ్ళూ వానాకాలం చెరువులై పోయినై.

"ఒక్క ఇంట్లనే గింత సేపుంటె ఎట్లా?'' రాజారాం అంతరంగం అల్లరి పెట్టింది. ఎందుకైనా మంచిదని—

"అయ్యో పాపం! దావకాన్ల జూపియ్య లేదా?'' సానుభూతి జాలువారింది.

''మొన్ననే తోల్కపోయిన సర్కారు దావకాన్లకు. నాల్గుగంటలు లైన్ల నిల్చుండవెట్టి రెండు గోలీలిచ్చి పొమ్మన్నరు. ఆ గోలీలు ఏ మూలకు వోయినయో....జొరం ఎక్కువనే అయింది....''

''గట్లనా....?'' ఒంటికాలు మీదున్నడు రాజారాం.

''ఔను....మా అయ్యా, మీ బావ గిసొంటి జొరాలతోనే సచ్చి పోయింద్రు గదా!....'' సత్యలక్ష్మి కళ్ళు శ్రావణ మేఘాలైనై. కను కొలుకుల్లోంచి రాలిన నీటిబొట్లు నేలమీద రాలి ఇంకిపోతున్నై.

''వాళ్ళేకాదే....ఇంక శానామంది గిసొంటి జొరాల్తోని పరేశానై తున్నరు. ఆ దేవుని లీల....ఏం జేద్దామక్కా?'' చేతులు పిసుక్కున్నడు.

రెండు నిమిషాలు....ఏం మాట్లాడాలో ఎవరికి తోచలేదు.

"రంగడికేం గాదు గానీ, సభకు మీ యవ్వను గూడా దోల్కరా! మీ ఇంట్ల మూడు ఓట్లున్నై గదా!'' అంటూ వెళ్ళబోతున్న రాజారాం భుజమ్మీద చెయ్యేసి ఆపింది.

“మన గల్లీలను బాగజేస్తమని ఓట్లు వచ్చినప్పుడల్లా జెప్తున్నారు గదా! ఇక్కడొక దవాఖన గూడా పెట్టిస్తమని గదా!....” సత్యలక్ష్మి మాటల్ని మధ్యలో తుంచేసి—

“ఓహో.... మురికివాడల అభివృద్ధి గదా!.... అన్నారు. నిజమే....” అని లోపలి కోపాన్ని బయటికి రానీయకుండా జాగ్రత్త పడ్తున్నాడు.

“ఔను.... పోయిన యాడాది బల్దియా ఓట్లప్పుడూ, రెండేండ్ల కిందోసారి, మూడేండ్ల కిందోసారి ఓట్లడిగినప్పుడు నువ్వు గూడా జెప్తివి గద రాజారాం” ఏవేవో గుర్తుకొస్తున్నాయావిడకు.

“మరి....మా పెద్ద లీడరు జెప్పుమంటే నేన్ జెప్పిన.” కోపతాపం హద్దులు దాటుతుంది....“నేనేమన్నా నా కొరకు ఓట్లడిగిన్నా? మీరేమన్నా పుణ్యానికేసింఱ్రా?.... మన మురికివాడల్ని అభివృద్ధిజేస్తమని ఇప్పుడు కూడా అంటున్నాం గదా!” భుజమ్మీది చెయ్యి లాగెయ్యబోయాడు. ప్రయత్నం విఫలమైంది.

“సరేగానీ.... ఒక్క పది రూపాయలూ....” మరో చెయ్యి ముందుకు చాచింది.

“మీరు మాత్రం సభకు రావాలె.... రంగడి కింత జావదాగిచ్చి తోల్కరా.... నీ యవ్వ....” విదిలించుకుని వెళ్ళిపోయాడు.... కాదు.... పారిపోయాడు.

o o o

సముద్రములో అల్పపీడన సమయంలో - కోస్తా ప్రాంతాల్లో వర్షంలా - మైకుల హోరు, కాసెట్ల జోరుతో ఎన్నికల ప్రచారం ఊపందుకుంది. మురికివాడల్లో గూడా కాసెట్ల రిక్షాలు గొంతులు చించుకుంటున్నై.

పార్టీ నాయకుల ఉపన్యాసాలూ, సినిమా డైలాగులతో బస్తీ జనాల చెవు లకు తూట్లు పొడుస్తున్నై.

సాయంత్రమైంది. అందరి ఇళ్ళల్లోకి వినబడేలా సభాస్థలి మైకు మొత్తుకుంటుంది.

''మహా ప్రజలారా! మురికివాడలల్ల మురికి జీవితం గడుపుతున్న మీకు దండాలు. ఇలాంటి మురికివాడలు మన దేశంలో బొచ్చెడున్నై కాబట్టే మనది బీద దేశమంటుండ్రు అని మనవి జేత్తున్నా. ఐతే.... ఈ మురికివాడల్ని అభివృద్ధి చెయ్యాలనే మా పార్టీ కంకణం కట్టుకుందని మరోసారి మనవి జేత్తున్నా...." నాయకుని ఉపన్యాసం సాగిపోతుంది.

ఒక కుర్రకుంక చెడ్డీ సర్దుకుంటూ లేచాడు.

''ఇప్పుడున్న మురికివాడలు చాలవా?" గట్టిగా అరిచాడు.

నాయకమణి గొంతులో పచ్చి వెలక్కాయ పడింది. గొంతు సవరించుకోక తప్పలేదు.

"....మహాజనులారా! మా పార్టీ ఉద్దేశ్యం - మురికివాడల మురికి నంతా సాఫ్ జేసి క్లీన్‌గా ఉంచాలని సవినయంగా మనవి జేత్తున్నా." గొంతు స్థాయి మరింత పెరిగింది. ''ఈ గుడిసెలన్నీ పీకేయిత్తాం...."

"గుడిసెల్ని పీకెయ్యటంలో మీకు మీరే సాటిగదా!" సభలోంచి వినబడింది.

"అది కాదని మనవి జేత్తున్నా.... ఐతే.... మహాశయులారా...."

తన గుడిసెకు కొద్ది దూరంలో జరుగుతున్న సభను తిలకిస్తూ అంతా వింటుంది సత్యలక్ష్మి.

''అమ్మా.... చలి.... అమ్మమ్మో.... చ.... లీ.... హయ్యో...." ఢోపల్నుండి ఠంగడి మూల్గులు వినబడినై.

"మల్లా వొచ్చిందా మాయదారి చలిజొరం...." గొణుక్కుంటూ లోపలికెళ్ళి గొంగడి, దుప్పటి కలిసి కప్పేసింది.... "ఏనుగోలున్నోవిడి పీనుగోలైనవు కొడుకా, నేనేం జెయ్యాల్రా దేముడా! ఎటువోవాల్రా దేముడా! మా ముసల్ది గూడా లేకపోయే....''

మెలికలు తిరిగిపోతున్న రంగడి అవస్థ చూడలేక చేతులు పిసుక్కుంటుంది. కడుపులోని పేగుల్ని కరకర కోసినట్లనిపించింది. కొంగు నోటికడ్డంబెట్టుకుని ఏడుస్తూ కూచుంది.

"....ఐతే ....మహాజనులారా! ఈ మురికివాడల ఒక దవాఖాన పెట్టించాలని మా పార్టీ నిర్ణయించిందని సగర్వంగా విన్నవించుకుంటున్నా. గవర్నమెంటుతోని కొట్లాడైనా సరే...." ఉపన్యాసం గుడిసెలోకి చొచ్చుకొస్తుంది.

''అబ్బా .... నువ్వేడ్వకే. అమ్మమ్మ ఊరి నుంచి ఎప్పుడొత్తదే! అయ్యో....అమ్మో....గర్మీ....పెయ్యిని పొయ్యల వెట్టినట్టుంది....కాళ్ళు చేతులూ....యాతంబోస్తున్నై. తలకాయ పల్గిపోతుంది.''కప్పుకున్నవన్నీ తన్నిపారేశాడు రంగడు. నరాల్లోని సత్తువంతా జ్వరానికాహారమైంది. మొహం నల్లబడింది.

''హమ్మా! నువ్వు నన్నుజూచి .... పరేశాన్ కావద్దే...." బోడబావిలోంచి వచ్చినట్టున్నాయా మాటలు.

రంగడి శరీరమ్మీద చెయ్యేసి వెంటనే వెనక్కు లాక్కుంది.

''ఈ బస్తీల దవాఖాన వెడ్తమని ఎన్నోసార్లన్నరు ముండాకొడుకులు....దవాఖాన లేదూ, దివాన్‌ఖాన లేదు...." గొణుక్కుంటూ తడిగుడ్డ తెచ్చి నుదుటిమీద ఉంచింది.

సత్యలక్ష్మి బీడీ కార్మికురాలు. రోజూ రెండు వేల బీడీలదాకా చెయ్యగలదు. రంగడు ఫ్యాక్టరీ కార్మికుడు. బీడీ కార్మికుల కూలీరేట్లు పెంచాలని సమ్మె ప్రారంభమై నెలరోజులైంది. పూట గడవడమే కష్టమై పోయింది.

o o o

"సత్తక్కా....ఓయ్ సత్తక్కా....!" బ్రేకుల్లేని సైకిల్ని తోసుకొచ్చాడు బీడీ కార్మిక నాయకుడు నారాయణ.

"ఆగాగు........కందిచేన్ల మన్నోబతు పడ్డట్టు ఎందుకంత జల్దీ?" మొహం చిట్లించింది సత్యలక్ష్మి.

"అదిగాదక్కా...." రెండు చేతుల్తో దోమల్ని తోలాడు.

"ముందుగాల గిదిజెప్పరా...." నారాయణ నోటికి తాళం వేసింది. "మా బీడీలోల్ల హర్తాల్ ఎప్పుడు బందైతదీ? కూలి లేక నేనూ, జొరమొచ్చి రంగడూ గౌడగౌడ ఏడుస్తున్నాం. తిండికిలేక చస్తున్నంరా! ఇప్పుడేం జెయ్యాలె నారాయణా?" భయం, ఆవేదనలు పరుగులుదీస్తున్నై గొంతులో.

ఇవేవీ పట్టించుకునే స్థితిలోలేడు నారాయణ.

"అవన్నీ ఎలక్షన్లయిపోయినంక....ఇయ్యాల్ల మా చెట్టుగుర్తు పార్టీ సభవెడ్తున్నమప్పటికె. నువ్వా, రంగడూ, ముసల్ది .... అందరూ రాండ్రి ఆఁ....మరి ఎల్లుండి చెట్టుగుర్తుకే ఓటు గుద్దాలె....ఏఁ....నేం బోతున్నా." గుక్క తిప్పుకోకుండా చెప్పి పోబోయాడు. అతని భుజంపట్టి ఆపి—

"పోయినసారి నువ్వు గుట్ట గుర్తుమీద గుద్దుమన్నవు గదరా!" నోరెల్లవెట్టింది.

"నీ యవ్వ....గదంతా రాజకీయమే. నీకు సమఝ్గాదు. అవన్నీ నీకెందుకూ....నేం జెప్పిందానికి గుద్దెయ్...."

"రంగడికి శానా జొరమొచ్చిందిరా! కలువరిత్తున్నడు. కాళ్ళూ, చేతులు కొట్టుకుంటున్నడు. నా కాళ్ళు వొయ్యి కడుపుల జొచ్చినై. వాడు లేస్తనేలేడురా. ఓ పది రూపాయిలియ్యిరా, మా హర్తాలైపోంగనే ఇస్తా.." ఆశలన్నీ కళ్ళలో నింపుకుని చెయ్యి చాచింది.

"పైసలా?....మా లీడర్లింకా ఇయ్యలేదే. ఇయ్యంగనే ఇస్తనక్కా! నీతోడు....అఁ...." బయటెవ్వరో పిలుస్తున్నట్టు పరుగెత్తాడు.

రాత్రి పది దాటింది. తెల్లవారితే ఓటింగ్. రంగడికి స్పృహ రాలేదు. ఏదేదో పలవరిస్తున్నాడు.

''ఇంగో సత్తక్కా....ముప్పై రూపాయలు. మీ ఇంట్లో మూడో ట్లున్నై గదా! అ మూఁడూ చెట్టు గుర్తుకే పడాలె....తెల్సిందా?....''

సుడిగాలిలా దూసుకొచ్చి మూడు పదిరూపాయల నోట్లు సత్యలక్ష్మి కుడి చేతులుంచి వెళ్ళిపోయాడు నారాయణ. గుండె అరల్లో పేరుకుపోతున్న భయాన్ని విధిలేక అణగదొక్కుకుని అతడు వెళ్ళినవైపే చూచింది.

''అమ్మో....హయ్యో....అ....మ్మా....'' రంగడు.

సత్యలక్ష్మిలో ఆశ తళుక్కుమంది. కొడుకు ఒళ్ళు తడిమింది. భయమేసింది. ప్రొత్తికడుపులోంచి లావాలాంటిదేదో పొంగుకొస్తుంది.

"సత్తక్కా....ఓయ్ సత్తక్కా!'' గుడిసె తలుపు తోసుకొచ్చాడు రాజారాం.

"సత్తక్కా! మీ ఇంట్ల మూడోట్లున్నె గదా! చెట్టు గుర్తోడు ఓటుకు పదిచ్చిండు గదా! మేమిరవై ఇస్తున్నం. తీస్కో అరవై.... ఓట్లు మాత్రం గుట్టి గుర్తుకే గుద్దాలె-ఆఁ.... బే ఇమాన్ జేస్తే పాపం మీకే...." మూడు ఇరవై రూపాయల నోట్లు ఎడమ చేతులుంచి జవాబు కెదిరి చూడకుండా వెళ్ళిపోయాడు.

రెండు చేతుల్లోని నోట్లు కలిపి లెక్కేసింది. తొంభై.

అహా! తొంబయున్నై. తెల్లారంగనే రంగణ్ని పెద్ద డాక్టరుకు జూపించాలె. బియ్యం దేవాలె. మూన్నాల్లు రోజులల్ల రంగడు లేస్తడు. కూలికి వోతడు. మా హర్తాల్ గూడా బంద్ గావొచ్చు.... కారు చీకట్లో మిణుగురు పురుగులా ఆశలు రెక్కలు విప్పుకున్నై.

'అ.... బ్బో....! అ.... మ్మో! హా.... మ్మా!" రంగడి నోరు తెరుచుకుంది.

"రంగా....!" నోట్లను చూపిస్తూ "తెల్లారంగనే పెద్ద డాక్టరుకు జూపిస్తా. బియ్యం గూడా దెస్తా. ఇగోరా పైసలూ.... ఇగో.... మన రాజారామూ, నారాయణ ఇద్దరిచ్చిండ్రు. అరేయ్.... రేపు దవాఖాన నుంచి రాంగా నువ్వు గూడా వోటెయ్యాలె...."

రంగడి నోరు మూసుకోలేదు. ఒళ్ళు తడిమింది గాబరాగా. మంచు ముద్దలాగుంది. గుండెల్లో గుండుసూదులు గుచ్చుకున్నై. నోట్లు పక్కన బడేసి "రంగా.... రంగా...." అని చెవిలో అరిచింది.

జవాబు లేదు. కదలిక అసలే లేదు. గుండె వేగంగా కొట్టుకుంటుంది.

మరోసారి పిలిచింది. లాభంలేదు. మారని మురికిలోకం పోకడ కాశ్చర్యపోతున్నట్టు తెరుచుకున్న రంగని కళ్ళూ, నోరూ అలాగే ఉండిపోయినై.

"రంగా.... రంగా.... కొడుకా....!"

సత్యలక్ష్మిలో గర్భకోశం చించుకుని వెలువడిందాపిలుపు. రంగని శవమ్మీద వాలి గుండెలు బాదుకుంటుంది. పెడబొబ్బలు పెడుతుంది. ముక్కులు చీదుకుంటూ బస్తీ జనాలొక్కరొక్కరే వస్తున్నారు.

చుట్టూ చేరిన ఆడవాళ్ళు రాగాలు దీస్తున్నారు. మగవాళ్ళు మాకిది అలవాటేనన్నట్టు ముడుచుకూర్చున్నారు.

రాజారాం పరుగెత్తుకొచ్చాడు.

అరెరే....వీడు సావనే సచ్చిండా! మరి....వీళ్ళంతా పీనుగు దగ్గ రుంటే తెల్లరంగనే ఓబ్లైవలెయ్యాలె?....గుండె లబలబలాడింది.

"పాపం....సత్తెక్క ఒక్కతే ఉంది. మనమంతా మనిషో చెయ్యేసి తెల్లారకముందే పీన్గును లావడ్తాం!" అన్నాడు జాలిగా అందరివైపు చూస్తూ.

"ఔను....పాపం! గట్లనే బాగుంటది. రంగడు మంచోడుండె. మనిషో చెయ్యేస్తాం........పుణ్యమే...." నారాయణ ముందుకొచ్చాడు. గుడిసె ముందు స్థిరనివాస మేర్పరుచుకున్న పందులు నిద్రాభంగమైనందుకు గుర్ర్....గుర్ర్రమంటూ తోకలు ఝాడిస్తున్నై.

(ఆదివారం, ఆంధ్రప్రభ 19-11-95)